

Motion till riksdagen 2025/26:2504

av **Kjell Jansson (M)**

Strandskyddet och äganderätten

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att reformera strandskyddet och stärka äganderätten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Strandskyddet har trots goda syften varit föremål för omfattande kritik. Markägare upplever sig hindrade att bygga på och använda sin mark. Kommuner hindras att tillåta exploatering av områden som skulle kunna bli lönsamma genom närheten till vatten. Även i områden med stor tillgång till stränder är strandskyddet idag mycket starkt.

Äganderätten måste ha ett värde; att disponera en privat tomt och exempelvis bygga till eller om ett hus måste vara möjligt även om tomten ligger i ett strandnära läge. Det nya förslaget till strandskydd skulle begränsa möjligheten att bygga i Stockholmsområdet ännu mer. Exploatering av stränder bör kunna stoppas endast där det verkligen finns skäl, men inte överallt och till vilket pris som helst. Mark där det idag redan är bebyggt bör inte hanteras på samma sätt som helt obebyggt mark. Det visar att tillämpningen av lagstiftningen behöver ses över för att inte uppfattas som godtycklig eller utgöra hinder. Strandskyddsdispens får ges om det finns ett angeläget intresse för allmänheten som inte kan tillgodoses utanför strandskyddat område. I Stockholmsområdet och andra storstadsområden är behovet av nya bostäder stort.

Det bör vara möjligt att uppnå en mer balanserad och flexibel lagstiftning som skyddar stränder och natur där det är som viktigast, samtidigt som de generella restriktionerna lättar.

Det generella strandskyddet bör därför avskaffas och markägarens intresse bör väga tyngre. Utvidgat strandskydd ska endast komma i fråga då det behövs för att skydda speciella naturvärden och säkerställa strandskyddets syften och enbart gälla upp till 100 meter.

Strandskyddet har en viktig betydelse när det gäller att trygga förutsättningar för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Detta är vi alla överens om. Det finns dock exempel på ett flertal kommuner där strandskyddet och det utökade strandskyddet utgör hinder för utveckling av bostadsbyggande i attraktiva strandnära lägen och det riskerar även att underminera äganderätten.

Det är olyckligt att lagen om strandskydd idag används som en förbudslagstiftning där utgångspunkten är ett förbud mot alla åtgärder inom ett strandskyddat område. Det mest naturliga vore att det i denna lag, precis som i plan- och bygglagen, görs en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen.

Många kommuner vittnar samtidigt om stora svårigheter att klara behovet av bostäder och uppger också att länsstyrelsernas hantering av strandskyddet i allmänhet och det utökade strandskyddet i synnerhet ställer till stora problem. Därför bör kommunerna få överta ansvaret för strandskyddet och i sina översiktsplaner markera ut områden som lämpar sig för bebyggelse. Det skulle både skapa en transparens gentemot medborgarna och underlätta för byggarna.

Ytterligare ett hinder för byggprocessen är de långa överklagandetiderna där idag överklaganden görs hos länsstyrelsen. Långa överklagandetider gör att färre aktörer kan utföra arbetet och fler ställer sig osäkra kring ifall de vill bo nära vattnet. För att korta denna process bör därför överklaganden skötas av miljödomstolarna och inte av länsstyrelsen.

Utifrån förda resonemang bör man överväga att se över lagstiftningen om strandskydd i syfte att förenkla för bostadsbyggande.

Kjell Jansson (M)